

ישראל אורבך

נגד

העיתון "יתד נאמן"

בפני

ד"ר עמוס נבו, ליאורה עיני, ד"ר ערד ניר

החלטה

ב-13.9.24 פורסמה במוסף השבועי של העיתון החרדי "יתד נאמן" כתבה בשם "ומי יחקור את הקונספציה המשפטית?" בחתימת ט. כץ, שעסקה, בין השאר, בהתנהלות המערכת המשפטית ערב מלחמת "חרבות ברזל" ובמהלכה. בכותרת הגג הבטיח העיתון לקוראיו "גילויים מקוממים" על ההתנהלות המשפטית בשמחה תורה ובאירועים שהובילו לטבח, ש"מטילים צל על ועדת החקירה העתידית".

ישראל אורבך, חרדי מבני-ברק, שקרא את הכתבה נדהם, לדבריו, לגלות "מסכת של שקרים שהופיעו בכתבה". הוא שם את נפשו בכפו, והחליט להתלונן על העיתון בפני מועצת העיתונות, לאחר שלדבריו פנה לעיתון - ולא נענה.

הכתבה שלפנינו עוסקת בנושאים שונים שקשורים למערכת המשפט, אך במרכזה מתפרסמות האשמות חמורות נגד מערכת המשפט הצבאית בשלבים הראשונים של מלחמת "חרבות ברזל", ועליהם בחר מר אורבך להתלונן. כיוון שבעיתונות החרדית לא תמיד ידועה זהותו האמיתית של העיתונאי, נתייחס אל הכותב/ת ט. כץ בלשון זכר.

וכך כותב מר כץ בכתבתו:

- "מתברר שבג"ץ והפרקליטות הצבאית תקעו ותוקעים מקלות בגלגלי הלוחמה. ב-7 באוקטובר, כשכל רגע היה קריטי, התעסקו המשפטנים בהנחיות דקדקניות, ובינתיים אנשים נחטפו אל מותם, נשחטו, נשרפו ונטבחו" (עמ' 27).
 - "לאורך כל השעות הללו, הטבח נמשך במלוא נוראותו, ולאורך כל השעות הללו התפלפלו המשפטנים בפלפולי הוראת פתיחה באש. הנה סיפורו של עילם מאור, חבר כיתת הכוננות של בארי. הוא יצר קשר עם בן דודו שעובד בלשכת ראש הממשלה, ודיווח לו בזמן אמת על המתרחש. 'בארי תחת מתקפה של מאות מחבלים... אתם חייבים לבוא לפה מיד עם כוחות ברגע זה'".
 - "מתברר שהנושא טופל על ידי המשפטנים, כל כך טופל, עד שבינתיים רבים מקיבוץ בארי נטבחו כל ידי הנוח'בות" (עמ' 28).
 - "אנשים נרצחים ואצל המשפטנים שיגרה" (עמ' 28).
 - "ובמילים בוטות, רק בשמונה בערב אפשרה מערכת המשפט לממשלה להגן על אזרחי מדינת ישראל" (עמ' 28).
 - "כל זמן שלא הוכרזה מלחמה, הוראות הפתיחה באש נותרו ככאלה התואמות למצב של שגרה. כך התאפשרו החטיפות לעזה. מדובר באנומליה מטורפת, כי בה בשעה שהמשפטנים הגנו על המרצחים מעזה, הם למעשה הפקירו אל מותם את אזרחי ישראל, נשים ותינוקות!!" (עמ' 28).
- 5 קטעים, ובכולם - האשמות חמורות כלפי מערכת המשפט הצבאית. קראנו שוב ושוב את הקטעים, ולא מצאנו שום ביסוס להאשמותיו של מר כץ. האם נחשף למסמכים?! האם ראיין אנשי צבא?! האם ראיין פוליטיקאים יודעי דבר?! אזרחים יודעי דבר?!
- בשלב מסוים מסגיר מר כץ את אחד ממקורותיו "ניצב משנה בדימוס אבי וייס, היום תחקירן יסודי שחתום על פרשיות חמורות שאירעו במדינה", אלא שגם מר וייס לא מציין על מה הוא מבסס את קביעותיו: האם עשה תחקיר? האם נחשף למסמכים ולדו"חות חקירה?
- עובדות רבות בכתבה מנוסחות בצורה החלטית, חד-משמעית, ללא הטלת ספק, ולקורא לא ברור על מה הן מתבססות. כיוון שכך, חלק מהדברים משדרים חוסר אמינות.
- הגדיל הכותב לעשות, כשהוא מתאר את התנהגות אנשי הפרקליטות הצבאית בדקות הראשונות למלחמה. "כעת הגענו אל שיא השיאים", הוא מתאר בציניות. "מתברר שהגוף היעיל ביותר, שכוחותיו התגייסו מיידית, היה הפרקליטות הצבאית. בבוקר שמחת תורה, בשבע בבוקר (!!) [סימני הקריאה במקור] הגיעו לבור הפיקוד הפצ"רית ומאה יועצים משפטיים. מאה!!! [סימני

הקריאה במקור]. כך סיפרה הפצ"רית בריאיון לתקשורת. המטרה: לשלוט על הוראות הפתיחה באש".

האם כשניסח את הדברים לא שם לב לאבסורד? ב-29:6 נשמעות ברחבי הארץ אזעקות. הציבור בפאניקה, הצבא בפאניקה, ההנהגה בפאניקה, כולם מבולבלים, לא מבינים מה קורה. ותוך כחצי שעה, לדברי הכתב, דווקא היחידה הכי לא קרבית בצה"ל והכי לא בכוננות, מצליחה לגייס מאה קצינים וחיילים, ולהגיע עם המפקדת שלהם לבור בקריה...

"טענה זו שקרית ואינה עולה בקנה אחד עם העובדות", ציין מר אורבך בתלונתו. "חמור מכך, הטענה נועדה לזרוע קונספירציות, במטרה לעורר פחד ושנאה לרשויות החוק ולחלקים בעם".

גם אנחנו חשדנו. חיפשנו את דברי הפצ"רית "בריאיון לתקשורת". מתברר, שהפרקליטה הצבאית התראיינה ב-9.3.24 על ידי נטע סרוסי ב"גלובס". קראנו ובדקנו – ולא מצאנו זכר לדברים שנדפסו ב"יתד נאמן".

וכך כתבה נטע סרוסי: "בבוקר 7 באוקטובר הרבה דברים עדיין לא היו ברורים, אבל ההבנה שמהו חריג מתרחש הספיקה כדי להטיס את האלופה יפעת תומר-ירושלמי, הפרקליטה הצבאית הראשית, היישר לבור בקריה. תוך שעות ספורות כבר היו כ-100 מפקודיה, עורכי דין בסדיר ובמילואים, בכל המוקדים החשובים ללחימה: מהפיקודים והאוגדות, דרך חיל האוויר והים, ועד לאגפי המבצעים והמודיעין. משפטנים, מסתבר, הם מצרך מבצעי לא פחות מבוקש מטנקים".

בשום מקום בכתבה של "גלובס" לא צוין באיזו שעה הגיעה הפצ"רית לבור. בשום מקום לא נאמר, שמאה היועצים המשפטיים הגיעו עם הפצ"רית לבור בקריה, אלא צוין כי הגיעו ל"כל המוקדים החשובים ללחימה: מהפיקודים והאוגדות, דרך חיל האוויר והים, ועד לאגפי המבצעים והמודיעין". גם במשנה של אותה כתבה נכתב בפירוש "שעות אחרי שהחלה מתקפת חמאס, התייצבו עשרות משפטנים בפיקודים ובאוגדות, כשמטרתם ברורה: ייעוץ אפקטיבי ללחימה".

רק ב"יתד נאמן" "הבינו" אחרת. והמסקנה ברורה: כתב העיתון פעל בצורה רשלנית ולא הגונה, כשיצר מצג שווא שלא היה ולא נברא. הוא לא יכול לטעון "טעיתי, לא הבנתי". ניכר, שהדבר נעשה בכוונה תחילה. זו הטעיה מכוונת של הקוראים. את השקרים שהמציא הבליט באמצעות סימני קריאה, כנראה במטרה להעצים את האבסורד, את הלעג ואת חוסר האמון שהעיתון והציבור החרדי רוחשים, בדרך כלל, למערכת המשפט הישראלית.

"אנשים שקראו את הכתבה ראו בה סוג של אמת", אמר מר אורבך בבית-הדין. "זה קומם אותי, כי זה ב"יתד נאמן" שזה עיתון, פלטפורמה חדשותית עיתונאית כמעט יחידה עבור הציבור

החרדי, והציבור שקורא את זה רואה בה סוג של אמת. אני רואה את זה אצלי, אצל בני המשפחה שלי ואצל החברים. הציבור החרדי מקבל את השקרים האלה כעובדות נכונות. אין לו יכולת לברר את הטענות המוצגות כעובדות. הוא משוכנע שזה מה שקרה, שגורמים משפטיים ניסו לפגוע במאמץ המלחמתי. אני מצפה שהעיתון יעשה תחקיר לפני שהוא מפרסם את הדברים - ויציג תגובה".

מועצת העיתונות הזמינה את נציג העיתון להופיע בפני בית-הדין ולהגיב על טענותיו של מר אורבך, אך למרבה הצער העיתון בחר שלא להגיע לדיון, ואף נמנע מלהודיע על כך. הוא הסתפק בתגובתה הכתובה של מזכירת המערכת, חנה גורל, שנכתבה עוד בטרם התקיים הדיון, ובטרם נשמעה גרסתו המלאה של המתלונן.

"בשום מקום בכתבה לא נטען שהפצ"רית ומאה המשפטנים הגיעו כדי למנוע ירי, נאמר שהם הגיעו כדי לשלוט על הוראות הפתיחה באש, את העובדה הזו, סיפרה הפצ"רית עצמה בראיון שהעניקה לעיתון 'גלובס'", כתבה גורל.

"בכתבה אצלנו", הוסיפה, "רואיינו משפטנים, שמתחו ביקורת על שיקול הדעת ועל טיב ההחלטות, בלי לייחס מניעים פסולים או זרים כלשהם למקבלי ההחלטות. משכך, לדעתנו לא התבקשה תגובת מקבלי ההחלטות, שהרי החלטותיהם מדברות בעד עצמן, וברור שהם עומדים מאחוריהן".

"חופש העיתונות והביטוי הוא להציג ולעורר דברים. הכתבה רחוקה מלהיות בוטה ומסיתה, ובוודאי שלא זו הייתה מטרתה".

"בניגוד לטענת המתלונן, בכתבה באופן ישיר אין רמז לשנאה לקבוצה, או לאלימות. היא נכתבה מנקודת מבט עיתונאית ללא כוונה לפגוע במאן דהו. המתלונן משקף את הדעה האישית שלו, ומפרש בצורה שונה את מה שהוצג בכתבה".

"הכתבה", סיימה גורל, "עומדת בכללי האתיקה ומביאה את העובדות, גם אם יש בה ביקורת - היא עניינית, והנושא בעל חשיבות ציבורית רבה".

לאחר שהתעמקנו בכתבה ובתגובת העיתון, ושמענו את המתלונן בהרחבה, הגענו למסקנה, שהעיתונאי, מר כץ, הפר את כללי האתיקה הבאים:

א. הוא הפר את כלל מס' 3 הקובע, כי "עיתונאים יקפידו ככל שניתן בהתאם לנסיבות על דיוק, אמינות ושלמות המידע".

ב. הוא הפר את כלל מס' 4 הקובע, כי "לא יובאו דברים בשמו של אדם אלא אם כן הם משקפים בצורה מדויקת את דבריו".

ג. הוא הפר את כלל מסי' פב' הקובע, כי "בפרסום מידע העלול לפגוע בכבודו של אדם וכשמו הטוב, יש לפנות ולקבל את תגובתו... התגובה תוצג באופן הוגן כחלק מהפרסום..."

אשר על כן, אנחנו מחליטים לדרוש מכותב המאמר, ט. כץ, לפרסם בעיתונו "יתד נאמן" התנצלות והבהרה על הפגיעה בשמם הטוב של הפרקליטה הצבאית הראשית וחיליה, ולאפשר לה או לדובר צה"ל לפרסם תגובה על האשמות החמורות נגדם ועל הציטוט השקרי מ"גלובס". כן דרוש בית-הדין ממערכת "יתד נאמן" לפרסם את ההחלטה המלאה שלו בעיתונם.

בשולי ההחלטה אנחנו מבקשים להחמיא ולהודות למתלונן, ישראל אורבך, על כך שכבן לחברה החרדית השמרנית והסגורה הוא לא נותע מלהתלונן בגלוי נגד עמיתיו החרדים, וזאת מתוך מטרה להפוך את העיתון שהוא וחבריו צורכים לעיתון טוב יותר ואמין. חברי בית-הדין מביעים תקווה, שחרדים נוספים שצורכים תקשורת וגם שאר הקוראים, בפורמט המודפס ובפורמט הדיגיטלי, ילכו בעקבותיה.

ניתן היום, 9.3.25, בתל-אביב

ד"ר עזר ניר, חבר

ליאורה עיני, חברת

ד"ר עמוס נבו, יו"ר